

Χαράλαμπος Γκότσης (/blogger/haralampos-gkotsis)

Καθηγητής Οικονομικών του πανεπιστημίου Πειραιώς

28 Ιούλιος 2013 12:28

Νέα εποχή για τις τράπεζες

Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα γνώρισε στις μέρες μας τη μεγαλύτερη μεταρρύθμιση της ιστορίας του. Από το 1927 που οργανώθηκε σε μια σύγχρονη τραπεζική αγορά, ως τις σημαντικότερες παρεμβάσεις της Έκθεσης Καρατζά και τις συγχωνεύσεις του 1996-2000. οι τράπεζές μας λειτούργησαν συχνά με λάθη, αστοχίες και παραλείψεις, αλλά τελικά χωρίς να δημιουργήσουν ανεπανόρθωτη βλάβη για την οικονομία μας.

Αντίθετα, με το ξέσπασμα της δημοσιονομικής κρίσης άρχισαν να εμφανίζονται τα πρώτα σύννεφα στον τραπεζικό ουρανό. Στην αρχή ήταν οι αγορές, εθελοντικές ή μη, κρατικών ομολόγων για τη ...στήριξη των Spreads, στη συνέχεια με το βάθεμα της ύφεσης, ήλθαν τα κόκκινα δάνεια. Έτσι, ο πρώτος λογαριασμός μας προέκυψε από το PSI, ο δεύτερος μας εστάλη από την Blackrock. Συνολικά δημιουργήθηκαν ανάγκες για ανακεφαλαιοποίηση σχεδόν 50 Δις Ευρώ, που φορτώθηκαν στο δημόσιο χρέος.

Οι προτάσεις που έπεσαν στο τραπέζι στην αρχή, κυρίως από την πλευρά των δανειστών μας, ήταν να διαλυθούν στην ουσία οι τράπεζες και να κάνουν μια νέα αρχή σπάζοντάς τες σε καλό και κακό κομμάτι. Υπερίσχυσε ευτυχώς η άποψη που υποστήριζε, ότι το ίδιο ή και καλύτερο αποτέλεσμα σε ότι αφορά την εξυγίανσή τους, θα μπορούσε να επιτύχει κανείς και με μια γενναία εκ βάθρων αναδιάρθρωση σε δύο φάσεις. Πρώτον, να υπάρξει συγχώνευση σε 4 συστημικές

τράπεζες με την απορρόφηση των υπολοίπων, κάτι που ήδη έγινε, και σε δεύτερη φάση να υλοποιηθεί ένα πρόγραμμα αναδιοργάνωσης, που θα στοχεύει σε συγκεκριμένη στρατηγική για τα επόμενα χρόνια και του οποίου η επεξεργασία έχει ήδη αρχίσει.

Μέσα σε ενάμισι χρόνο εξαφανίσθηκαν 14 τράπεζες, μερικές από τις αυτές με μακρά και σπουδαία ιστορία. Η Αγροτική Τράπεζα, η Εμπορική Τράπεζα, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο κ.α. Η μόνη από τις μικρές τράπεζες που κατάφερε να επιβιώσει, ολοκληρώνοντας με επιτυχία την αναγκαία αύξηση κεφαλαίου, ήταν η Τράπεζα Αττικής, η οποία διατήρησε έτσι και την αυτονομία της. Όλες οι άλλες βρίσκονται υπό τον ασφυκτικό έλεγχο του κράτους. Η επόμενη μέρα βρήκε το τραπεζικό μας σύστημα να έχει μια αυστηρά ολιγοπωλιακή δομή, η οποία έχει πλεονεκτήματα αλλά και τα μειονεκτήματά της. Σαφώς μειώνεται το κόστος λειτουργίας και συνεπώς και το κόστος χρήματος. Επίσης, όταν ανοίξουν οι αγορές θα είναι ευκολότερο λόγω μεγέθους να δανείζονται στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου στο εξωτερικό. Από την άλλη δεν θα πρέπει να παραβλέπουμε το γεγονός, ότι μικρότερος αριθμός τραπεζών σημαίνει για τις επιχειρήσεις και λιγότερες επιλογές δανεισμού. Είναι δε γνωστό, ότι κυρίως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις απευθύνονταν μέχρι τώρα στις μικρομεσαίες τράπεζες και εύρισκαν μεγαλύτερη κατανόηση στα προβλήματά τους, οι οποίες τώρα δεν υπάρχουν.

Σε κάθε περίπτωση το μέλλον θα δείξει κατά πόσον η νέα δομή του τραπεζικού συστήματος θα είναι σε θέση να ανταποκριθεί στη βασική του αποστολή. Δηλαδή, να συλλέγει με επιτυχία τις καταθέσεις του κοινού, εμπνέοντας εμπιστοσύνη και να τις διοχετεύει στην πραγματική οικονομία προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

Μέχρι τότε οι τράπεζές μας έχουν να αντιμετωπίσουν σημαντικά προβλήματα:

1. Την οργανωτική ενσωμάτωση των τραπεζών που απορρόφησαν καθώς και την αναδιάταξη των δικτύων με στόχο τις οικονομίες κλίμακος. Δυστυχώς στις συγχωνεύσεις ένα και ένα δεν κάνει δύο, αλλά στην καλύτερη των περιπτώσεων ενάμισι. Έτσι θα πρέπει να κλείσουν καταστήματα αλλά και να μειωθεί και το προσωπικό με τη μέθοδο βέβαια της εθελουσίας εξόδου και όχι με απολύσεις.
2. Την απομόχλευση του δανεισμού που βρίσκεται 60 δις Ευρώ πάνω από τις καταθέσεις. Στο βαθμό που δεν υπάρξουν σημαντικές εισροές καταθέσεων, η απομόχλευση με τη μείωση των παρεχομένων δανείων θα αποστερήσει από τις επιχειρήσεις μέρος της ήδη ανεπαρκούς χρηματοδότησης με αρνητικές επιδράσεις στη διαμόρφωση του ΑΕΠ.
3. Την αποτύπωση της πραγματικής κεφαλαιακής κατάστασης των ιδρυμάτων μετά την ανακεφαλαιοποίησή τους, με δεδομένο ότι αυτή έγινε με στοιχεία του

τέλους του 2011, όπου εν τω μεταξύ έχουν αυξηθεί σημαντικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (29%). Σε κάθε περίπτωση αυτή θα φανεί στα Stress Tests που ετοιμάζονται για το Σεπτέμβριο καθώς και στη νέα έκθεση της Blackrock το Νοέμβριο, η οποία έχει ήδη αρχίσει τη συγκέντρωση των στοιχείων από τις τράπεζες.

Από δω και πέρα η πορεία των τραπεζών είναι συνυφασμένη με εκείνη της οικονομίας. Αν υπάρξουν πολιτικές που να δίνουν λύση στα βασικά προβλήματα της οικονομίας, τότε και οι τράπεζες θα σταματήσουν να αιμορραγούν και θα είναι σε θέση να παράσχουν ομαλά τις υπηρεσίες τους στην πραγματική οικονομία και στους πολίτες. Σε αντίθετη περίπτωση θα συνεχίσουν να βυθίζονται στις επισφάλειες κάτι που φαίνεται και από την εξέλιξη των καλών κομματιών των τραπεζών που διασπάστηκαν, οι οποίες καταγράφουν ήδη μεγάλα ποσά καθυστερούμενων δανείων.

Ο κ. Χαράλαμπος Γκόσης είναι καθηγητής του Πανεπιστημίου Πειραιώς